

GAMBA

Factsheet

ALGEMEEN

De ene garnaal is de andere niet. Je hebt ze in alle soorten en maten, waaronder ook de gamba. Gamba is een veel gebruikte naam voor een grote groep garnalen uit één familie, de zogenaamde peneïde garnalen. De bekendste soort is de zwarte tijgergarnaal (*Panaeus monodon*), internationaal bekend onder de naam 'Black Tiger'. De meeste grote garnalen, zoals de gamba, die in Nederland in de winkel liggen, zijn Aziatische kweekgarnalen en ASC-gecertificeerd.

Het begrip 'tropische garnalen' kan ook voor een gamba worden toegepast. Het is namelijk een verzamelnaam voor garnalen die in tropische gebieden voorkomen, van visserijen (wilde vangst) en kwekerijen uit Zuid-Amerika, Afrika en Azië. Ruim een twintigtal soorten worden op de Europese markt aangeboden. De van origine Zuid-Amerikaanse witpootgarnaal (*Litopenaeus vannamei*) is een zeer frequent aangeboden gekweekte tropische garnalensoort.

Panaeus Monodon

Litopenaeus vannamei
Witpootgarnaal

BIOLOGIE & LEEFOMGEVING

Wilde gamba's leven in zowel zout- als zoetwater, de meeste soorten worden opgevisst vanaf de bodem in zeeën in Midden- en Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië waar ze zich ingraven om zich te beschermen tegen roofdieren.

In de kustwateren paaien ze om zich vervolgens te verplaatsen naar diepere wateren, terwijl de jongen volwassen worden. Een vrouwtje kan tot wel 800.000 eitjes produceren. Hiervan blijven genoeg larven leven om een nieuw garnalenbestand te vormen. Het geslacht is makkelijk te onderscheiden door de aanwezigheid van een zeer groot geslachtsorgaan en het eerste paar zwempoten van de mannelijke garnalen, terwijl de vrouwen de achterste thoracale sternieten hebben aangepast tot een groot proces voor sperma-opslag, dat de spermatoforen of zaadzakjes na de paring vasthoudt.

De grote kweekgarnalen worden in grote zoetwaterbassins gekweekt in landen als Thailand en Vietnam. De larven worden uit oudere dieren opgekweekt en uitgezet in vijvers gelegen aan de kust. De garnalen worden vervolgens gevoederd met speciaal garnalenvoer. De teelt duurt vier tot zes maanden per cyclus.

Kenmerkend voor garnalen in tropische zeeën is het feit dat er gedurende het hele jaar paai kan plaatsvinden. De vleeskwaliteit wordt nauwelijks aangetast door paai en tropische garnalenvisserijen kennen dan ook geen gesloten seizoen voor de paai. Slechts het periodiek vervellen van de garnalen beïnvloedt de productkwaliteit.

KWEEK & DUURZAAMHEID

De meeste grote garnalen, zoals de gamba, die in de winkel liggen, zijn Aziatische kweekgarnalen en ASC-gecertificeerd. Het certificeringsprogramma belooft verantwoorde kweekactiviteiten die zich richten op milieubescherming en maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Ze worden voornamelijk gekweekt in vijvers. Deze kunnen onderdeel uitmaken van extensieve kweek of intensieve kweek. Bij extensieve kweek zijn dit vijvers die vlak bij zee of andere natuurlijke waterbronnen liggen en waar het water regelmatig wordt ververs met behulp van de getijden. De garnalen hoeven niet gevoerd te worden omdat het aantal garnalen per vijver laag ligt en er genoeg natuurlijk voedsel aanwezig is.

HANDEL & CIJFERS

Tot 2013 werden de meeste garnalen gevangen rond Indonesië, Papua Nieuw-Guinea en de Filipijnen (ook bekend als de 'Koraaldriehoek'). Van de totale garnalenvangst kwam 43% uit dit gebied, 30% rondom India en 21% uit Noord- en Zuid-Amerika.

De totale import in de EU van tropische garnalen bedroeg in 2022 556 duizend ton. Waarvan de witpootgarnaal (P. vannamei) het meest populair is (85%), gevolgd door black tiger (10%) en wild gevangen garnalen (5%). De belangrijkste importlanden zijn: Ecuador (29%), India (14%), Argentinië (12%) en Vietnam (12%).

In Nederland wordt 5,5 miljoen kg (niet Noordzee)garnalen gegeten, met name de witpootgarnaal. Supermarkt en horeca zijn de belangrijkste afzetkanalen.

CONSUMPTIE

Naast dat gamba's duurzaam worden gekweekt, zijn deze schaaldieren ook ontzettend gezond. Net als vis zijn ze rijk aan vitamine B12 en de mineralen jodium en seleen. Heerlijk bij een hoofdmaaltijd, in een salade of als hapje.

BRONNEN

1. Asc-aqua.org
2. Visfederatie
3. Visrecepten.nl

Visafslagweg 1
2583 DM Den Haag
T: +31 (0) 88 336 96 55
E: info@visbureau.nl
W: visbureau.nl

